

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена**

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију</p> <p>На основу одлуке Наставно-научног већа Факултета техничких наука у Новом Саду донете на седници дана 08.05.2014. године, декан Факултета техничких наука, решењем под бројем 012-72/36-2010/2, је именовао комисију са задатком да прегледа докторску дисертацију кандидата Данице Зрнић, са називом „РАЗВОЈ МОДЕЛА КОНКУРЕНТНОСТИ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА У ТРАНЗИЦИОНИМ УСЛОВИМА” и сачини извештај о оцени дисертације.</p>
<p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. Председник: проф. др Радо Максимовић, редовни професор; Факултет техничких наука Нови Сад, УНО: Производни системи, организација и менаџмент; датум избора у звање: 18.12.2008.</p> <p>2. Члан: проф. др Илија Ковачевић, редовни професор; Факултет техничких наука Нови Сад; УНО: Математика; датум избора у звање: 17.05.1990.</p> <p>3. Члан: проф. др Јелена Бороцки, доцент; Факултет техничких наука Нови Сад; УНО: Производни системи, организација и менаџмент; датум избора у звање: 03.06.2010.</p> <p>4. Члан: проф. др Божидар Лековић, редовни професор; Економски факултет Суботица; УНО: Менаџмент; датум избора у звање: 01.10.1995.</p> <p>5. Ментор: проф. др Илија Ћосић, редовни професор; Факултет техничких наука Нови Сад; УНО: Производни системи, организација и менаџмент; датум избора у звање: 15.11.1993.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Даница, Стеван, Зрнић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 09.06.1980., Нови Сад, Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Факултет техничких наука Нови Сад, „Процена утицаја фактора окружења на међународну конкурентност малих и средњих предузећа у Републици Србији”, Индустријско инжењерство и менаџмент, 09.03.2010.</p>
<p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:</p>

Индустријско инжењерство и менаџмент

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„РАЗВОЈ МОДЕЛА КОНКУРЕНТНОСТИ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА У ТРАНЗИЦИОНИМ УСЛОВИМА”

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација Данице Зрнић, са насловом „Развој модела конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима” садржи укупно 238 страна, од чега основни текст, укључујући увод, теоријске елементе, истраживање, резултате, дискусију и закључке, обухвата 156 страна, а остале 82 стране су кључна документацијска информација на српском и енглеском језику (4 стране), сажетак на српском и енглеском језику (4 стране), предговор (2 стране), посвета и захвалност (2 стране), садржај (4 стране), списак слика (3 стране), списак табела (2 стране), списак скраћеница (1 страна), литература, односно референце (21 страна, укупно 269 референци) и шест прилога (39 страна). Слика у дисертацији има укупно 64, док табела има укупно 23.

Дисертација је организована у 11 поглавља и има следећу структуру садржаја:

1. Увод
 2. Значај конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима
 3. Стратешки приступ у функцији стицања одржања и јачања конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима
 4. Развој модела конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима
 5. Анализа интерног окружења и кључни фактори конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима
 6. Мерење конкурентности малих и средњих предузећа
 7. Анализа Композитног индекса конкурентности, екстерног окружења и стратегија у функцији стицања, одржања и унапређења конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима
 8. Тестирање модела у пракси на изабраним малим и средњим предузећима, имплементација стратегија и евалуација конкурентности
 9. Дискусија
 10. Закључак
 11. Литература
- Прилози

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Поглавље 1 – Увод

Увод је написан тако да јасно указује на значај, актуелност и важност изучаване проблематике. Представљени су циљеви и хипотезе истраживања, методологија, очекивани резултати, њихов значај и могућност примене, научни допринос истраживања и структура рада.

Поглавље 2 – Значај конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима

У другом поглављу приказан је удео и значај малих и средњих предузећа са посебним освртом на земље у транзицији у контексту конкурентности малих и средњих предузећа. Поред тога, анализирано је пословно окружење као оквир пословања малих и средњих предузећа у транзиционим условима са освртом на утицаје процеса глобализације и међународних трговинских

споразума на развој и успех ових предузећа.

Поглавље 3 – Стратешки приступ у функцији стицања, одржања и јачања конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима

У трећем поглављу употпуњује се теоријски оквир истраживања из ког произилази нужност креирања новог модела конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима. Представљене су врсте конкурентности, фактори окружења који опредељујуће утичу на конкурентност малих и средњих предузећа, као и основни стратешки оквир за успешно позиционирање ових предузећа. Поред тога, дат је осврт на досадашње моделе мерења перформанси малих и средњих предузећа.

Поглавље 4 – Развој модела конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима

Са четвртим поглављем почиње емпиријски део истраживања, које заједно са поглављима 5-9 представља оригиналан научни допринос дисертације. У овом поглављу представљен је нови модел конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима заснован на BSC (Balanced Scorecard) индикаторима и бенчмаркингу. Модел је такође графички представљен.

Поглавље 5 – Анализа интерног окружења и кључни фактори конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима

Пето поглавље детаљно описује креирање модела из претходног поглавља кроз анализу интерног окружења и идентификацију кључних фактора конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима. У овом поглављу је описан начин прикупљања података путем упитника, описан је узорак анкетираних предузећа и вршена анализа њиховог потенцијала.

Поглавље 6 – Мерење конкурентности малих и средњих предузећа

У шестом поглављу је детаљно приказана методологија мерења конкурентности малих и средњих предузећа у развијеном моделу, односно креирање композитних подиндекса и индекса конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима. Ово обухвата трансформацију иреверзибилних података, стандардизацију података, пондерисање стандардизованих података у функцији добијања композитних подиндекса и на крају пондерисање композитних подиндекса у функцији формирања композитног индекса конкурентности ових предузећа.

Поглавље 7 – Анализа композитног индекса конкурентности, екстерног окружења и стратегија у функцији стицања, одржања и унапређења конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима

У седмом поглављу је вршена анализа добијених резултата из претходног поглавља са посебним освртом на бенчмаркинг могућности развијеног модела. Затим је вршена анализа екстерног окружења у ком послују мала и средња предузећа у транзиционим условима, као и анализа конкурентских стратегија које ова предузећа примењују, са циљем да се идентификују корелативни односи између примене одређених конкурентских стратегија и вредности индикатора, подиндекса и индекса конкурентности. На основу идентификованих корелација применом Спирменовог коефицијента корелације ранга произилазе препоруке за примену одређених стратегија у функцији стицања, одржања и унапређења конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима.

Поглавље 8 – Тестирање модела у пракси на изабраним малим и средњим предузећима, имплементација стратегија и евалуација конкурентности

У осмом поглављу се развијени модел тестира на примеру два производна предузећа, што омогућује

верификацију предложеног модела. За ова предузећа се врши евалуација конкурентности, односно анализа индикатора, подиндекса и индекса конкурентности у 2012. години и формулишу конкурентске стратегије уз уважавање идентификованих корелативних односа у претходном поглављу, али и особености самог предузећа у погледу делатности и тренутног положаја на тржишту. Такође се врши поновна евалуација конкурентности након примене предложених стратегија у 2013. години из чега се може закључити да су оба предузећа повећала ниво конкурентности у односу на претходну годину.

Поглавље 9 – Дискусија

У деветом поглављу се врше додатне анализе добијених резултата истраживања са посебним освртом на импликације и могућности развијеног модела. У овом поглављу је дат осврт и на хипотезе које су постављене у истраживању и дато је мишљење о потврђености истих.

Поглавље 10 – Закључак

У десетом поглављу се сумирају постигнути резултати уз квантитативне и квалитативне препоруке које произилазе из спроведеног истраживања. Такође су представљена ограничења и смернице за даља истраживања.

Поглавље 11 – Литература

У једанаестом поглављу су наведени сви извори, књиге, радови, интернет извори, који су коришћени у истраживању и изради докторске дисертације и којих има укупно 269.

Прилози:

У последњем делу дисертације приказани су прилози у виду упитника који је коришћен у истраживању малих и средњих предузећа у транзиционим условима, али и резултати статистичке обраде података коришћени у развоју новог модела конкурентности ових предузећа.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- Зрнић Д., Анђелић Г., Ђаковић В.: „Процена утицаја фактора окружења на пословање и перформансе малих и средњих производних предузећа у Републици Србији”, Индустијско-часопис Економског института Београд, Вол. 38, бр. 4, стр. 131-144, 2010.
- Зрнић Д., Анђелић Г., Ђаковић В.: „Критични фактори унапређења међународне конкурентности малих и средњих предузећа у Републици Србији”, Анали Економског факултета Суботица, бр. 23, стр. 221-231, 2010.
- Zrnić D., Anđelić G., Đaković V.: "Conceptual Framework for Measuring Competitiveness of Small and Medium Sized Enterprises", XV International Scientific Conference on Industrial Systems (IS'11) Novi Sad, September 14-16, 2011, p. 380-384.
- Зрнић Д., Анђелић Г., Ђаковић В.: „Образовање као фактор конкурентности малих и средњих предузећа”, XVII скуп трендови развоја: „Европа 2020: друштво засновано на знању”, Тренд 2011, Копаоник, 07.-10.03.2011., Нови Сад: Факултет техничких наука, 2011., бр. А1.1-5, стр. 40-93;

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање представљено у овој дисертацији мотивисано је ниском конкурентском позицијом малих и средњих предузећа у транзиционим условима, али и њиховим потенцијалом да значајно допринесу оживљавању привредних активности у земљама у транзицији.

У истраживању су идентификовани кључни индикатори конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима засновани на Balanced Scorecard индикаторима и извршена је њихова евалуација на узорку од 151 малог и средњег предузећа у Републици Србији, Босни и Херцеговини и Републици Македонији. Затим је развијен модел конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима, заснован на емпиријским и научно верификованим основама, који омогућује малим и средњим предузећима ефикасно праћење и оцену конкурентности уз истовремену могућност поређења са својим конкурентима на основу вредности добијених индикатора, подиндекса и индекса конкурентности.

У истраживању се такође анализира значај примене конкурентских стратегија у пословању малих и средњих предузећа у транзиционим условима, што је омогућило испитивање корелативних односа Спирменовим коефицијентом корелације између нивоа конкурентности ових предузећа (вредности подиндекса и индекса конкурентности) и примене одговарајућих конкурентских стратегија у пословању. На тај начин је истраживање успоставило везу између конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима и примене одговарајућих конкурентских стратегија у пословању. Конкурентске стратегије које имају највећи утицај на јачање конкурентности ових предузећа су: улагање у истраживање и развој, примена најновије технологије, обезбеђење обуке запослених, диверзификација производа и подстицање активног учешћа запослених у одлучивању. Развијени модел верификован је путем тестирања у пракси, где је приказана и анализа индикатора конкурентности и бенчмаркинг добијених резултата.

Осим тога, истраживањем се дошло и до закључка да мала и средња предузећа неоправдано придају већи значај другим конкурентским стратегијама у свом пословању које немају толиког утицаја на раст конкурентности, а то су пре свега: оријентација на квалитет производа, одређивање конкурентске цене производа/услуга, смањење трошкова на свим нивоима и улагање напора за проналажење нових страних купаца и дистрибутера.

Дисертација пружа значане информације за развој теорије и праксе конкурентности малих и средњих предузећа, њеног мерења и мониторинга.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања су кроз докторску дисертацију анализирани, представљени, тумачени и дискутовани применом одговарајућих статистичких метода прикупљања, обраде, анализе и приказивања података. Резултати су представљени, тумачени и дискутовани у складу са методама научног рада и уз коришћење релевантне литературе из области истраживања на јасан и објективан начин.

Методологија истраживања, обраде и анализе података и приказивања резултата је у потпуности у складу са захтевима области истраживања и проблема који се у дисертацији обрађује.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Докторска дисертација је у потпуности написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме докторске дисертације.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Докторска дисертација у потпуности садржи све битне елементе који се захтевају од докторске дисертације.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Комисија констатује да је у оквиру дисертације приказан оригиналан научни резултат у виду модела за оцену и унапређење конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима. Модел обезбеђује ефикасан алат за евалуацију и мониторинг кључних индикатора конкурентности и сугерише примену одговарајућих конкурентских стратегија у циљу уравнотеженог развоја предузећа и подизања нивоа конкурентности малих и средњих предузећа. Модел је применљив у материјалној производњи и услугама у различитим привредним делатностима.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Увидом у докторску дисертацију и детаљним прегледом свих резултата комисија није уочила недостатке који би утицали на резултате истраживања и закључке рада.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- да се докторска дисертација кандидата Данице Зрнић под насловом „Развој модела конкурентности малих и средњих предузећа у транзиционим условима” прихвати, а кандидату одобри одбрана.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Председник:

Др Радо Максимовић, редовни професор

2. Члан:

Др Илија Ковачевић, редовни професор

3. Члан:

Др Јелена Бороцки, доцент

4. Члан:

Др Божидар Лековић, редовни професор

5. Ментор:

Др Илија Ћосић, редовни професор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.